

Wellness en schoonheid

3de graad D/A-finaliteit
III-WeSc-da

BRUSSEL

D/2024/13.758/291

Versie oktober 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang met de tweede graad

Het leerplan bouwt verder op het leerplan Wellness en lifestyle (II-WeLi-da) van de tweede graad.

2.2 Samenhang in de derde graad

2.2.1 Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit

Het leerplan Wellness en schoonheid vertoont sterk inhoudelijke verwantschap

- met een groep van doelen over ontwikkelingspsychologie, sociaal gedrag en gezondheidsgedrag in de studierichtingsspecifieke leerplannen voor de studierichtingen Gezondheidszorg (III-Gez-da), Defensie en veiligheid (III-DeVe-da) en Opvoeding en begeleiding (III-OpBe-da),
- en met de studierichtingen Sport (III-Spo-da) en Gezondheidszorg (III-Gez-da) voor wat betreft anatomie en fysiologie.

2.2.2 Samenhang over de finaliteiten heen

Het leerplan is inhoudelijk sterk verwant met het leerplan Schoonheidsverzorging A-finaliteit. De beroepskwalificaties van beide studierichtingen zijn zeer gelijklopend waardoor een aantal leerplandoelen enkel verschillen door beperkte nuances. In de studierichting Wellness en schoonheid kan de beschikbare onderwijstijd om de leerplandoelen te realiseren beperkter zijn.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op specifieke minimumdoelen en doelen die leiden naar de beroepskwalificatie Schoonheidsspecialist-adviseur. Het leerplan is gericht op 24 graduren en is bestemd voor de studierichting Wellness en schoonheid.

Het leerplan is een geïntegreerd leerplan waarbij doelen over de rubrieken heen, daar waar relevant, in samenhang worden aangeboden. De helft van de beschikbare onderwijstijd zal worden ingenomen door het uitvoeren van wellnessbehandelingen en schoonheidsverzorgingen. De andere helft wordt bijna gelijkmatig verdeeld over de overige rubrieken: 'Ontwerpen van wellnessstrategieën met het oog op bevorderen van gezondheid en welbevinden' en 'Informeren en adviseren met aandacht voor verbindende communicatie en commerciële doelen'. Het kritisch opvolgen van trends en evoluties kan systematisch in samenhang met de andere rubrieken worden aangeboden.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Wellness en schoonheid en het vormingsconcept

Het leerplan Wellness en schoonheid is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In het leerplan ligt de nadruk op de lichamelijke vorming, technische vorming, sociale vorming en economische

vorming. De wegwijzers duurzaamheid, gastvrijheid, generositeit en verbeelding maken er inherent deel van uit.

Vormingscomponenten

Net zoals in de tweede graad Wellness en lifestyle bevat ook de derde graad Wellness en schoonheid een breed pakket **natuurwetenschappelijke en technische vorming**. Het menselijk lichaam komt volledig aan bod waardoor de waaier aan gehanteerde producten en apparaten breder wordt. Omdat ook het wellnessgebeuren in de derde graad een plaats krijgt, zullen de leerlingen de specifieke werking van meerdere toestellen met een grotere complexiteit leren kennen.

De **sociale vorming** die de leerlingen eerder genoten zal diepgaander worden ingevuld. Leerlingen zullen de klant bevragen en polsen naar wensen en behoeften. Die communicatie kan meer gelaagd of complexer zijn dan deze met leeftijdsgenoten in de klas. Bij het informeren van klanten zullen de leerlingen kunnen putten uit een bredere kennis over meerdere thema's waarbij ook afstemming op de noden en de mogelijkheden van de klant onontbeerlijk zijn.

Alhoewel Wellness en schoonheid vertrekt vanuit de ambitie om wensen en behoeften van mensen in te vullen, speelt die activiteit zich overwegend af in een profitorganisatie. Dat maakt **economische vorming**, die onder meer leidt tot een gepaste commerciële ingesteldheid, noodzakelijk. De leerlingen zullen een evenwicht zoeken tussen de klant die voldoende en op een haalbare manier gebruik kan maken van de wellnesstoepassingen en de onderneming die rendabel moet functioneren.

De studierichting is onder meer gericht op het adviseren m.b.t. wellnessbehandelingen en schoonheidsverzorgingen met als doel het welbevinden van klanten te verhogen. Alhoewel leerlingen vrij zijn om al dan niet zelf te genieten van die behandelingen, is **lichamelijke vorming** belangrijk om inzicht te verwerven in de motieven van de klant. Ze maken kennis met het belang van een gezonde levensstijl om het welbevinden van de ander en van zichzelf te verbeteren.

Wegwijzers

De kwaliteit van schoonheidsverzorgingen wordt bewaakt door duidelijke criteria die zijn gekoppeld aan de technische uitvoering van handelingen maar ook aan de ervaring van de klant. Dat belet niet dat leerlingen moeten beschikken over een grote mate van **verbeeldend** denken en handelen. De klant probeert wensen en vragen onder woorden te brengen waarbij de leerlingen zich een specifiek resultaat voorstellen en daar naar handelen.

Het gaat niet om eenmalige ervaringen via een project dat de school uitwerkt maar om een zorg die gericht is op **duurzaamheid**. Dat gaat niet enkel om de ecologische aspecten maar eveneens om verbinding tussen schoonheidsspecialist-adviseur en klant op langere termijn. Het zelfwaardegevoel van de klant wordt ondersteund en groeit door beroep te doen op wellnesstoepassingen. De leerlingen leveren een bijdrage in het ondersteunen van het persoonlijk voorkomen of de zelfredzaamheid van de klant binnen de eigen mogelijkheden.

De focus op de commercialiteit van de onderneming hoeft geenszins de warme en authentieke openheid van **gastvrijheid** en **generositeit** uit te sluiten.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Wellnessstrategieën ontwerpen met het oog op gezondheid en welbevinden van een divers publiek

Vanuit een holistische benadering zullen de leerlingen op basis van de behoeften van de klant een programma opbouwen dat gericht is op het verhogen van het welbevinden en het bevorderen van de gezondheid. Het gaat over een geheel van activiteiten die elkaar aanvullen en tot doel hebben dat de klant groeit in vertrouwen en zich goed voelt in de persoon die hij of zij is. Daarbij streven de leerlingen naar een vlotte toegankelijkheid van de schoonheidsverzorging bij het brede publiek door aandacht te besteden aan financiële drempels en duidelijke informatie over de verschillende mogelijkheden.

Informeren en adviseren met aandacht voor verbindende communicatie en commerciële doelen

De leerlingen zullen vanuit een vertrouwde relatie met de klant informatie verstrekken en adviezen op maat geven. Dat gebeurt op basis van een duidelijke analyse van de noden en verwachtingen van betrokkene waarbij de leerlingen diverse gespreksvaardigheden inzetten. Daarbij komt, met het oog op verkoop vanuit een commerciële gevoeligheid, ook het aanprijzen van producten en diensten aan bod.

Trends en evoluties in alle aspecten van wellness en van schoonheidsverzorging kritisch opvolgen

De leerlingen staan open voor evoluties in de sector waarbij nieuwe technieken, vaardigheden en producten worden ingezet. Ze reflecteren over de zinvolheid en effectiviteit zodat de klant kan terugvallen op een betrouwbare specialist. Het gaat om de noodzakelijke vakbekwaamheid die niet alleen een technische component in zich draagt maar ook een professionele opstelling. De leerlingen handelen vanuit een vooropgestelde visie.

Wellnessbehandelingen en schoonheidsverzorgingen in complexe situaties uitvoeren

Alhoewel de leerlingen technische competenties in een schoonheidssalon kunnen uitvoeren, kunnen ook andere settings zoals een wellness of woon- en zorgcentrum aan bod komen. Dat brengt met zich mee dat niet alleen de omgeving kan verschillen maar dat ook de diversiteit bij de mensen die men ontmoet groot kan zijn. Het accent ligt niet uitsluitend op het uitvoeren van technieken. Bij diverse handelingen kan de focus eerder liggen op het zelf ervaren of het beleven van het resultaat van vaardigheden in de schoonheidsverzorging.

3.3 Opbouw

De leerplandoelen worden gebundeld in functie van de krachtlijnen. Op die manier worden de krachtlijnen in praktijk gebracht bij het realiseren van de doelen.

- Wellnessstrategieën ontwerpen met het oog op gezondheid en welbevinden van een divers publiek
- Informeren en adviseren met aandacht voor verbindende communicatie en commerciële doelen
- Trends en evoluties kritisch opvolgen
- Wellnessbehandelingen en schoonheidsverzorgingen uitvoeren
- Onderzoekscompetentie

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met de tweede graad

Het leerplan vertoont samenhang met het leerplan Wellness en lifestyle (II-WeLi-da). In de tweede graad bouwen leerlingen een begrippenkader op m.b.t. ontwikkelingspsychologie (levensloopfasen,

ontwikkelingsdomeinen). In de doelen over anatomie en fysiologie is er aandacht voor waarneming en beweging.

De verschillende technische handelingen die in de tweede graad worden aangeboden, worden aangevuld met nieuwe technieken en/of varianten, verfijnd en toegepast bij nieuwe doelgroepen.

3.4.2 Samenhang in de derde graad

- In de leerplannen Gezondheidszorg (III-Gez-da), Opvoeding en begeleiding (III-OpBe-da), Sport (III-Spo-da) en Defensie en veiligheid (III-DeVe-da) zijn in de rubriek psychologie dezelfde doelen (ontwikkelingspsychologie, sociaal gedrag en gezondheidsgedrag) opgenomen. Datzelfde geldt voor de doelen in de rubriek anatomie en fysiologie in de leerplannen Gezondheidszorg (III-Gez-da) en Sport (III-Spo-da). De leerplandoelen uit beide rubrieken worden in de verschillende leerplannen gekleurd volgens het studierichtingsprofiel en worden aangevuld met leerplandoelen die elementen rond anatomie en fysiologie uit de beroepskwalificatie Schoonheidsspecialist-adviseur afdekken
- Met de leerplannen Commerciële organisatie (III-CoOr-da), Horeca (III-Hor-da), Bakkerijtechnieken (III-Bak-da) en Slagerij-Traiteurtechnieken (III-SITr-da) is er samenhang rond de thema's klantvriendelijkheid en verkooptechnieken.
- Het leerplan is sterk inhoudelijk verwant met het leerplan Schoonheidsverzorging (III-Sch-a). De beroepskwalificaties van beide studierichtingen zijn zeer gelijklopend wat betreft de generieke competenties en de vaardigheden die gerelateerd zijn aan het beroep. De verschillen worden overwegend ingekleurd door de bijkomende specifieke minimumdoelen (anatomie, fysiologie en ontwikkeling) en de beschikbare onderwijstijd die in Wellness en schoonheid beperkter kan zijn. In Wellness en schoonheid is er ook meer aandacht voor de opmaak van concrete adviezen aan klanten.

3.5 Aandachtspunten

Oriëntatie van het leerplan

- Het leerplan Wellness en schoonheid is een geïntegreerd leerplan. De doelen staan in verbinding met elkaar en worden in samenhang aangeboden om die integratie te bekomen. Inhoudelijk zijn verschillende leerplandoelen zeer gelijkaardig aan de doelen in het leerplan Schoonheidsverzorging A. De beschikbare onderwijstijd om die doelen te realiseren is echter beperkter. Je kan ook bijkomende accenten leggen door meer aandacht te besteden aan adviezen die argumenten bevatten met voldoende onderbouwde inhoud. Je kan ook meer aandacht besteden aan de vaardigheden in de specificiteit van een wellnesscontext.
- Wellicht voelt het als vanzelfsprekend om de leerlingen bij de eerste contacten met klanten te laten functioneren vanuit een schoonheidssalon. Dat is logisch maar staat een bredere toepassing van de kennis en vaardigheden niet in de weg. Tewerkstelling kan immers ook in parfumeries, in een hotel met wellnessaccommodatie, in een groothandel van schoonheidsverzorgingsproducten, in wellnesscentra, in woon- en zorgcentra ... Door het arbeidsveld systematisch breed te schetsen, kunnen de leerlingen ook een breder publiek voor ogen houden, zich bewuster zijn van de grote diversiteit binnen de klantenpopulatie en vooral beseffen dat creativiteit heel veel kanten uit kan. In dit leerplan zien we wellness als een koepelbegrip waarbij schoonheidsverzorgingen, diverse kuren en relaxatiemethodieken aan bod komen. Uitgangspunt blijft dat de samenhang van al die handelingen als doel heeft het welbevinden van de klant te stimuleren.
- De leerlingen moeten de verschillende technische handelingen beheersen, maar het accent ligt op het verwerven van voldoende achtergrond om advies te geven over een hele waaier van wellness toepassingen en op het effect dat ze voor de klant kunnen hebben. Dat advies is gebaseerd op wetenschappelijk onderbouwde inhoud en sluit aan bij de wensen en noden die de klant aangeeft.

Het spreekt voor zich dat dit een groeiproces is voor de leerlingen, een groei die aan het einde van de derde graad zeker nog niet voltooid zal zijn.

- De leerlingen zullen die adviezen verfijnen of koppelen aan de levensfasen en ontwikkelingsdomeinen. Dat vergt een inzetbare kennis waarbij de klant als een unieke persoon wordt gezien die niet met repetitieve (be)handelingen kan worden benaderd. Die holistische kijk vormt bij elk leerplandoel de ondertoon.
- In de tweede graad wordt bewust gepleit voor het toepassen van de vaardigheden op klasgenoten en simulanten. Dat de leerlingen in de derde graad kennis maken met 'echte' klanten is vanzelfsprekend. Toch is het zinvol om ook in die graad nog alle oefenmogelijkheden zo breed als mogelijk te houden. Men kan blijven beroep doen op simulanten die via opdrachten niet alleen wensen uiten die te maken hebben met de technische competenties, maar ook de communicatieve en commerciële vaardigheden kunnen een plaats krijgen. En waarom zou een klant in het didactisch salon ook geen vraag kunnen krijgen om de leervaardigheden van de leerlingen verder omhoog te stuwten? Denk o.m. aan het adviseren in functie van trends en evoluties. Finaal moeten alle leerplandoelen wel bij klanten worden gerealiseerd. Je kan hier ook inzetten op talenkennis van de leerlingen. Het formuleren van eenvoudige adviezen in het Frans of Engels kan opgebouwd worden in samenhang met inhouden van de desbetreffende vakken. Leerlingen kunnen ook worden uitgedaagd om in te zetten op correct gebruik van vakjargon en het Nederlands.
- De verschillende (technische) handelingen worden in de derde graad genderneutraal toegepast voor zover dat aan de orde is. Alhoewel een aantal verzorgingen ongetwijfeld overwegend bij vrouwen zal worden toegepast, gaat dit leerplan uit van een brede invulling die los staat van het geslacht van de klant.
- Waar er in dit leerplan sprake is van verzorgingen worden steeds cosmetische verzorgingen bedoeld. De technische vaardigheden worden, waar relevant, steeds manueel en apparatief verworven. Voor sommige vaardigheden wordt in de tweede graad al een basisniveau bereikt. In de derde graad zal er op basis van diversiteit aan huidtypes, huidcondities, leeftijd, geslacht en huidskleur verdieping en verbreding van de handelingen mogelijk worden gemaakt.
- Alhoewel verschillende handelingen een zorgvuldig uitvoerend en soms repetitief karakter hebben, kan je ook inzetten op de creativiteit van de leerlingen. Bij fantasielakken en make-uptoepassingen kunnen leerlingen, nadat ze de technische mogelijkheden hebben leren kennen, op zoek gaan naar hun creatieve mogelijkheden om in te spelen op de wensen van de klant.
- De leerlingen komen meer en meer in contact met de bedrijfskundige aspecten van de onderneming waarin ze aan de slag zijn. Alhoewel ze diverse componenten zoals het beheer van een kassa, kostprijsberekening en voorraadbeheer zowel in de praktijk als in gesimuleerde contacten leren kennen, is het niet de bedoeling dat zij een schoonheidssalon kunnen uitbaten aan het einde van de derde graad. De beroepskwalificatie Schoonheidsverzorging-adviseur vraagt dit niet van een beginnende beroepsbeoefenaar. Het staat de school vrij om hierin verder te gaan via de beschikbare vrije ruimte.
- Alhoewel het niet bij elke competentie van toepassing zal zijn, moet er aandacht zijn voor de opdrachten die men zelf mag uitvoeren en de situaties waarin een doorverwijzing noodzakelijk is. Hierbij spelen wettelijke bepalingen een rol (bv. voetverzorging wordt beperkt tot het behandelen van een gezonde voet). De schoonheidsspecialist-adviseur kent de grenzen van de eigen deskundigheid en verwijst naar verschillende andere specialismen zoals gespecialiseerde voetverzorging, artsen, podologen ...

Onderzoekscompetentie

- De onderzoekscompetentie moet worden gerealiseerd met inhouden van dit leerplan die gerelateerd zijn aan specifieke minimumdoelen. Je overlegt op schoolniveau welke keuzes worden gemaakt met betrekking tot de realisatie van de onderzoekscompetentie. Op de PRO-tegel [onderzoekscompetentie](#)

kan je voor elke studierichting terugvinden via welke leerplannen onderzoeken kan worden gerealiseerd. Bij LPD 38 geven we aan met welke inhoud de onderzoekscompetentie moet worden gerealiseerd. Op de leerplanpagina vind je meer informatie over en een aantal mogelijke voorbeelden van hoe je via specifieke inhoud van dit leerplan met je leerlingen kan werken aan de onderzoekscompetentie.

Werkplekieren

- Verschillende vormen van werkplekieren kunnen een meerwaarde bieden voor de realisatie van dit leerplan en voor de voorbereiding op een vlotte overstap naar de arbeidsmarkt. Werkplekieren omvat een breed continuüm van leeractiviteiten die gericht zijn op het verwerven van algemene en beroepsgerichte competenties waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is. Het kan onder meer gaan om gesimuleerde werkomgevingen, observatie-activiteiten en leerlingstages. De school heeft de ruimte om een beleid uit te stippelen over welke vormen van werkplekieren een plaats krijgen in de lespraktijk en met welk doel werkplekieren wordt ingezet.
- De leerlingen kunnen na de derde graad doorstromen naar opleidingen in het Hoger Onderwijs. Het kan boeiend zijn om na te gaan welke inhoud en technische vaardigheden ze kunnen inzetten in andere beroepen dan schoonheidsspecialist-adviseur. Diverse (paramedische) opleidingen nodigen uit om zowel cognitieve aspecten als specifieke competenties uit Wellness en schoonheid verder te gebruiken. In de eerste plaats kan dat via diverse inhoudelijke inzichten gebeuren maar in bepaalde beroepscontexten kan dat ook in de praktijk worden gebracht. Denk o.m. aan de taken die verpleegkundigen, ergotherapeuten, podologen en leerkrachten uitoefenen.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Wellnessstrategieën ontwerpen met het oog op gezondheid en welbevinden van een divers publiek

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen verzorgen een professioneel klantencontact.

2de graad: Onthalen, begeleiden, afscheid; klantvriendelijkheid; diversiteit in de samenleving (II-WeLi-da LPD 11)

Wenk: Het klantencontact is gericht op het bieden van service, adviezen, oplossingen en

de tevredenheid van de klant en niet enkel op functionele aspecten zoals een afspraak maken. Dat vereist een bereidheid om in verbinding te gaan met de klant en kan vertrekken vanuit de principes van klantvriendelijkheid.

Wenk: Je bekijkt het professioneel klantencontact niet enkel vanuit een schoonheidssalon maar gaat de contexten ook variëren zoals een wellness, woon- en zorgcentra ...

Wenk: Leerlingen kunnen de klant bevragen naar tevredenheid door gerichte en inhoudelijke vragen te stellen. Ook een tevredenheidsfiche kan worden gebruikt. Je streeft ernaar dat leerlingen communicatie met de klant zien als een doorlopende opdracht. Dat betekent dat er niet alleen aandacht is voor het contact tijdens de verschillende handelingen die gesteld worden maar ook dat men in staat is om vaste klanten het gevoel te geven steeds in hun vertrouwde omgeving terug te komen.

Wenk: Je kan in dit leerplandoel ook de diversiteit (verschillende assen) aan klantentypes betrekken. Maak gebruik van gelijkaardige casussen die je in wisselende omstandigheden door de leerlingen laat oefenen. Je kan de leerlingen laten reflecteren over de stijl waarmee een bepaald salon omgaat met haar klanten en hoe ze zich deze eigen kunnen maken (LPD 26).

Wenk: Dit leerplandoel kan je aanreiken in samenhang met informeren (LPD 15), adviseren (LPD 16), promoten en verkopen (LPD 17).

Wenk: Je kan variëren in context of diversiteit via de taal. Je kan de communicatie tussen leerling en klant in een andere taal laten verlopen. Dat kan je doen in samenhang met leerplandoelen Frans en/of Engels.

LPD 2 De leerlingen handelen volgens een professionele gedragscode bij het uitvoeren van schoonheidsverzorgingen.

2de graad: Rol van de psychologie bij het uitvoeren van handelingen; omgaan met kwetsbaarheid (II-WeLi-da LPD 6+)

Wenk: De leerlingen maken kennis met begrippen die onderdeel zijn van een professionele houding zoals zorg dragen voor privacy, de essentie van beroepsgeheim, discreet omgaan met (vertrouwelijke) gegevens van mensen, aansprakelijkheid, omgaan met kwetsbare mensen of klanten met een aandoening die discretie vragen ...

Wenk: Je kan de begrippen concreet maken via casuïstiek en leerlingen laten ervaren hoe ze deze in de praktijk kunnen omzetten. Ze zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid als er iets verkeerd loopt bij de verzorging of wanneer ze handelingen stellen die niet tot hun beroepsuitoefening behoren. Je kan leerlingen via werkplekleren kansen bezorgen om deze aspecten in de praktijk te beleven maar in het didactisch salon kan je elementen hieruit opnemen via casuïstiek. Op die manier geraken ze vertrouwd met soms onverwachte situaties waarin een correcte opstelling wordt vereist.

Wenk: Een professionele gedragscode is niet beperkt tot een discrete opstelling t.o.v. andere klanten. Je kan leerlingen laten reflecteren over de aspecten die al dan niet bespreekbaar zijn met collega's. Elementen als sensatiezucht en omgaan met geruchten maar ook de verhouding werkgever-werknemer kunnen daarin een

plaats innemen. Je kan leerlingen ook gevoelig maken voor de omgevingsfactoren die een rol spelen bij een professionele opstelling. Denk o.m. aan de opstelling van het onthaal en de afscheidsruimte. Op deze plaatsen zal de klant persoonlijke informatie toevertrouwen of vragen stellen die andere klanten niet hoeven te horen.

Wenk: Leerlingen kennen de bronnen waarin zij hun bevoegdheden als schoonheidsspecialist-adviseur kunnen terugvinden. Je kan hen laten kennis maken met de onduidelijkheden en grijze zones waarmee het beroep geconfronteerd wordt zoals dat o.m. bij voetverzorging en gebruik van lasertherapie het geval is. Je kan verwijzen naar het belang van en de toegang tot de vele professionaliseringsinitiatieven om zich verder te bekwamen. Daarbij blijven de leerlingen attent voor wat al dan niet binnen de eigen bevoegdheid ligt en naar wie kan worden doorverwezen. Ze leren hoe ze een klant op een professionele wijze doorverwijzen naar een zorgverlener.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met reflecteren (LPD 26).

LPD 3 De leerlingen analyseren de ontwikkelingspsychologische domeinen binnen verschillende levenslooppfasen met inbegrip van de

- **fysieke ontwikkeling: (senso)motorische ontwikkeling;**
- **cognitieve ontwikkeling: van sensomotorisch tot formeel-operationeel denken;**
- **morele ontwikkeling;**
- **socio-emotionele ontwikkeling: hechting en identiteit.**

Samenhang derde graad: III-OpBe-da LPD 14; III-DeVe-da LPD 19; III-Gez-da LPD 17; III-Spo-da LPD 35

2de graad: Fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling; levenslooppfasen toe (II-WeLi-da LPD 5, 6+, 7, 8, 9, 10)

Wenk: Met behulp van een voortraak of opdracht kan je de voorkennis van leerlingen activeren: verschillende levensfasen en ontwikkelingsdomeinen en eventuele basistheorieën m.b.t. ontwikkelingspsychologie. Dit biedt ook zij-instromers de kans om deze basiskennis te verwerven. Je stimuleert leerlingen om de kennis die ze verwerven in de tweede graad in een juiste betekenis en context in te zetten.

Wenk: Aan de hand van mogelijke ontwikkelingspsychologische begrippen en theorieën die aan bod komen in de tweede graad, bv. Piaget, kan je leerlingen de ontwikkeling binnen domeinen en hun samenhang laten analyseren. Je mag hierbij verwachten dat leerlingen de kennis die ze verwerven in de tweede graad in een juiste betekenis en context inzetten.

Wenk: Met behulp van observatie-opdrachten of situatieschetsen kan je werken rond veranderingen bij mensen:

- op fysiek en cognitief vlak in relatie tot veroudering zoals achteruitgang van zintuigen en geheugen, reactiesnelheid, aspecten van motoriek (risico op vallen...);
- op socio-emotioneel vlak zoals veranderingen in sociale relaties, veranderingen n.a.v. ziekte, verlies (rouw), nakend levenseinde, veranderingen m.b.t. het

wonen of leven in een zorgcontext: omgaan met seksualiteit, (gender)identiteit

...

Je kan bij al die elementen nagaan welke rol wellness- of relaxatietoepassingen kunnen spelen. De socio-emotionele kenmerken van een klant kunnen een sterke impact hebben op o.m. de lichamelijke evolutie van de betrokkene.

Levensgebeurtenissen kunnen deze elementen in grote mate beïnvloeden.

LPD 4 De leerlingen lichten determinanten van gezondheidsgedrag en individuele en omgevingsstrategieën toe om het gezondheidsgedrag van individuen en doelgroepen te bevorderen.

Samenhang derde graad: III-OpBe-da LPD 16; III-DeVe-da LPD 18; III-GE-da LPD 19; III-Spo-da LPD 33

2de graad: Determinanten van gezondheidsgedrag; impact en de veranderbaarheid van determinanten (II-WeLi-da LPD 3)

Wenk: Het inzicht in de determinanten van gezondheidsgedrag vormt de basis voor het planmatig ontwikkelen van interventies om individuen en doelgroepen te beïnvloeden of bevorderen. Om het gezondheidsgedrag van individuen of doelgroepen te bevorderen heeft men oog voor onderliggende noden en hulpvragen. De persoonlijke en contextgebonden omgevingsfactoren m.i.v. de culturele of sociaaleconomische achtergrond van individu of doelgroep (oog voor diversiteit) komen aan bod.

Met strategieën worden zowel individuele als omgevingsstrategieën van gezondheidsbevordering of preventie bedoeld.

Wenk: Via casussen kan je leerlingen oog leren hebben voor onderliggende noden en hulpvragen. Bij het uitschrijven van een casus kan je persoonlijke en context gebonden omgevingsfactoren m.i.v. de culturele en/of sociaaleconomische achtergrond van individu of doelgroep verwerken. Je kan uitgaan van doelgroepen die de leerlingen ontmoeten in een salon of wellness.

Wenk: Met behulp van modellen zoals het gedragswiel (Vlaams Instituut Gezond Leven) kan je de voorkennis van leerlingen over gezondheidsgedrag activeren. Je stemt best af met de leraar uit de tweede graad over de visualisatie die werd gehanteerd. De focus kan liggen op aspecten waarbij wellness en schoonheid een (bij)rol spelen.

Wenk: Je kan aan de hand van concrete acties m.b.t. gezondheidsbevordering, bv. in relatie tot de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, leerlingen de gehanteerde strategieën laten verkennen. Je kan de focus leggen op die strategieën, zoals gezonder leven of de preventie van mentale klachten, waarbij de effecten van wellnesstoepassingen zoals relaxatie, warmte, aroma ... een (bijkomende) rol kunnen spelen. Bij individuele strategieën kan je denken aan voorlichten, de gezondheids- (of veiligheids)situaties analyseren, sensibiliseren, coachen, adviseren, educatie ... Onder omgevingsstrategieën situeer je strategieën op preventief en curatief niveau zoals nudging, prijssetting ... Op de website van het Vlaams Instituut Gezond Leven vind je informatie over gezondheidsgedrag en gezondheidsbevordering.

Wenk: Je kan de kennis van leerlingen verdiepen door aandacht te hebben voor de determinanten van gezondheidsgedrag in de maatschappelijke context, voor

fasen in gedragsverandering of voor wetenschappelijke inzichten m.b.t. gezondheidsbevordering.

LPD 5 De leerlingen lichten sociale beïnvloeding en de invloed van groepsprocessen op het sociale gedrag van mensen toe.

Samenhang derde graad: III-OpBe-da LPD 15; III-DeVe-da LPD 21; III-GEZ-da LPD 18; III-Spo-da LPD 34

Wenk: Klanten kiezen op basis van persoonlijke wensen en behoeften voor wellness- en schoonheidsinitiatieven, maar worden daarin beïnvloed door de mensen met wie ze omgaan of de groepen waarin ze zich bewegen. Dat kan via inspirerende voorbeelden verlopen maar dat kan ook door kopiegedrag een plaats krijgen. Klanten worden beïnvloed door groepsprocessen en sociaal gedrag van anderen. Het door maatschappelijke en culturele invloeden opgebouwd schoonheidsideaal en diverse media nemen daarin een belangrijke plaats in.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het sociale gedrag van verschillende groepen mensen. Zo vormt dit doel deels een onderbouw voor het samenwerken met mensen en biedt het achtergrond wanneer de leerlingen peilen naar persoonlijke stijl of informeren naar wensen en behoeften.

Wenk: Je kan m.b.t. sociale beïnvloeding en de invloed van groepsprocessen zowel negatieve als positieve aspecten aanbrengen:

- imitatie als fundamenteel aspect van menselijke interacties: bijvoorbeeld aan de hand van het Kameleoneffect;
- conformiteit: bijvoorbeeld de meerderheidsinvloed;
- de wederkerigheidsnorm;
- het omstaanderseffect;
- gehoorzaamheid;
- groepsontwikkeling;
- macht en leiderschap;
- stereotypen, vooroordelen en discriminatie: bijvoorbeeld sociale rollentheorie, categorisatie ...

Wenk: Je kan inzichten in sociale beïnvloeding toepassen of concretiseren vanuit situaties eigen aan het schoonheidsideaal dat in diverse culturen of subgroepen bestaat. Uitingen als body shaming, body positivity, gebruik van filters om een ideaalbeeld althans digitaal te benaderen ... Het gaat niet enkel om het gedrag op zich maar leerlingen kunnen zich verdiepen in de redenen waarom (groepen van) mensen dit soort gedrag stellen. De impact van dit gedrag op het eigen welbevinden maar ook op dat van de ander krijgt hierbij de nodige aandacht. Je kan de rol van sociale media bij dit item verder uitdiepen. Gezien deze elementen ook een rol binnen teamwerking kunnen spelen, kan je dat ook vanuit die context bekijken.

Wenk: Je kan elementen m.b.t. het uiterlijk en de wijze waarop groepen hiermee omgaan verbinden met gedrag dat mensen stellen om anderen al dan niet positief aan te pakken. Denk o.m. aan de meerderheidsinvloed van een groep in relatie tot pesten of uitsluiten, het omstaanderseffect in relatie tot omstandigheden waarom we wel of niet helpen, de nood aan homogeniteit of heterogeniteit in een groep in relatie tot groepsontwikkeling ...

LPD 6 De leerlingen lichten de opbouw en werking van nagels, huid en haar toe in functie van schoonheidsverzorgingen.

2de graad: Bouw en functie van huid en nagels; groei van nagels (II-WeLi-da LPD 41, 42, 43, 44)

Wenk: De leerlingen verdiepen hun kennis van de opbouw en de werking van de huid. Ze verwerven inzicht in huidveroudering, huidbescherming, huidpenetratie en specifieke huidtypes met het oog op effectiviteit van cosmetica, ontharing, gebruik van specifieke producten en apparaten, massage, huidverbetering, en panniculosebehandelingen. De opbouw van de huid wordt vanuit cosmetisch perspectief bekeken zodat begrippen als TEWL, hydrolipidenfilm en huidbarrière een plaats krijgen. De leerlingen bekwamen zich verder in het inschatten van de fysiologische conditie van de huid (normaal, pathologisch, beschadigd). Ook haar en nagels worden o.m. vanuit die doordringbaarheid van producten verder bekeken.

LPD 7 De leerlingen lichten oorzaken en kenmerken van veel voorkomende huid- en nagelaandoeningen toe in functie van cosmetische verzorging en mogelijke doorverwijzing.

2de graad: Observeren, registreren en rapporteren kenmerken van huid, lichaamsbehaaring, en nagels (II-WeLi-da LPD 18)

Wenk: De kenmerken van de meest voorkomende aandoeningen van huid en nagels worden besproken. Je kan deze behandelen in functie van een verzorging die wordt uitgevoerd. De leerlingen moeten in staat zijn om in te schatten of ze een bepaalde verzorging beter niet uitvoeren vanwege een aandoening en de klant doorverwijzen naar een huisarts, dermatoloog ...

Wenk: Je bespreekt de meest voorkomende huid-, nagel en haaraandoeningen waarmee de schoonheidsspecialist-adviseur rekening houdt in functie van mogelijkheden en beperkingen van een cosmetisch product, de indicaties- en contra-indicaties van een verzorging of behandeling en mogelijke doorverwijzing. Als de behandeling van de aandoening na doorverwijzing door een andere zorgverstrekker moet gebeuren, kan je de leerlingen enkele algemene aspecten over die behandeling laten ontdekken.

Wenk: Mogelijke huidaandoeningen die je kan toelichten zijn onder meer blaas- litteken- en korstvorming; erytheem, moedervlekken, comedonen en acne; afwijkingen in de verhoorning zoals eeltvorming; psoriasis; afwijkingen in de pigmentering zoals sproeten; spataderen; wijnvlek; verouderingsverschijnselen zoals ouderdomsvlekken, panniculose (cellulite) en rokershuid; dermatomycosen; koortsblaasjes, gordelroos en wratten; diabetes mellitus en xanthelasma; allergische reacties veroorzaakt door de zon of cosmetica zoals Berlocke dermatitis, fotodermatitis, netelroos en eczeem...

Wenk: Mogelijke nagelaandoeningen die aan bod komen zijn schimmelnagel, nagelontsteking, hoornnagel, psoriasisnagel, ingegroeide teennagel en losse nagel.

Wenk: Mogelijke haar- en hoofdhuidaandoeningen die je aan bod kan laten komen zijn diverse vormen van haaruitval (alopecia), hypertrichose en hirsutisme.

- Wenk: Je brengt die inhoud steeds aan in relatie met verzorgingen die de leerlingen moeten kunnen uitvoeren. Vanuit het inschatten van een huidconditie, het reinigen van een hand, voet of arm kan je systematisch komen tot observaties van huid- en nagelaandoeningen. Als de behandelingswijze door de schoonheidsspecialist-adviseur wordt uitgevoerd kan je die meteen in de vaardigheden en het behandelplan opnemen. Het kan zinvol zijn om leerlingen van bepaalde aandoeningen die los staan van een cosmetische verzorging toch de kenmerken bij te brengen. Dat is o.m. het geval bij psoriasis, eczeem ...
- Wenk: Je brengt ook nevenwerkingen veroorzaakt door contact met cosmetica aan. Denk aan huidreacties, irritatiereacties, irritatiedermatitis, contactallergie, zonlicht-geïndiceerde (fototoxische en fotoallergische reacties) reacties ...

LPD 8 De leerlingen leggen het belang en de katalytische werking van enzymen in biologische processen uit.

Samenhang derde graad: III-Gez-da LPD24; III-Spo-da LPD 23

- Wenk: Je kan de werking van enzymen als biokatalysatoren (beïnvloeden van de activeringsenergie) verduidelijken aan de hand van het sleutel-slot-principe en vergelijken met de werking van katalysatoren uit de anorganische chemie (bv. MnO_2).
- Je kan het misconcept aan bod laten komen dat enzymen deelnemen aan de reactie; enzymen spelen een rol in alle opbouw- en afbraakreacties, zij versnellen of vertragen de reacties en maken reacties mogelijk die zonder hun aanwezigheid niet zouden verlopen.
- Je kan de werking van enzymen op een eenvoudige manier weergeven en werken met modelvoorstellingen (afbeeldingen, animaties ...).
- Wenk: Je kan beïnvloedende factoren op enzymwerking behandelen en linken aan hun effect op het menselijk lichaam bv. invloed van verhoogde temperatuur bij koorts of de verzuring van spieren die tijdens het sporten de enzymwerking beïnvloedt. Een verminderde enzymwerking heeft op haar beurt weer een effect bv. op de werking van de spieren. Je kan dit behandelen in samenhang met de STEM-concepten: oorzaak, gevolg, verandering.
- Je kan de rol van co-enzymen voor een optimale enzymwerking aan bod laten komen. Je kan de rol van vitaminen behandelen in samenhang met het leerplan Natuurwetenschappen (III-Nat-da LPD 2C, 3C over etiketten, evenwichtige voeding, dosering).
- Wenk: Je kan toepassingen van enzymen aan bod laten komen bv. in wasmiddelen, in oogdruppels, in voeding ...
- Wenk: Mogelijke practica en onderzoeksoopdrachten in samenhang met STEM-doelen (III-Nat-da):
- onderzoek van enzymen bv. van katalase, van amylase, van lactase;
 - onderzoek naar factoren die de enzymwerking beïnvloeden (o.a. temperatuur en pH, verdelingsgraad, concentratie van enzym en/of substraat, inhibitoren, belang van co-enzymen).
- Extra: Je kan de leerlingen het verschil in werking van natuurlijke enzymen en de enzymen van producten die worden gebruikt bij een peeling laten onderzoeken.

LPD 9 De leerlingen leggen fysiologische processen van stofwisseling en secretie uit met inbegrip van de structuur en de werking van de betrokken organen en gerelateerde gezondheidsproblematieken.

★ Processen tot op weefselniveau

Samenhang derde graad: III-Gez-da LPD 25; III-Spo-da LPD 24

2de graad: Hormonen (II-Nat-da LPD 5); microbioom (II-Nat-da LPD 6)

Wenk: Je kan in functie van stofwisseling en secretie volgende betrokken organen aan bod laten komen: mond, slokdarm, maag, twaalfvingerige darm, dunne darm dikke darm, pancreas, lever, nieren, huid. De structuur en werking van de organen kan je met modelvoorstellingen en animaties verduidelijken. In de eerste graad kwamen de bouw van het spijsverteringsstelsel en het uitscheidingsstelsel aan bod. Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met opbouw en werking van huid, haar en nagels (LPD 6).

Wenk: Je kan bij afbraakreacties van polysachariden, proteïnen en lipiden de basisprincipes schematisch voorstellen en het doel van de afbraak van voedingsstoffen beklemtonen: toeleveren van energie en van bouwstenen voor lichaamseigen moleculen. Je kan dat linken aan de enzymen betrokken bij spijsvertering en bij secretie in samenhang met LPD 8 (enzymen). De functies en eigenschappen van voedingsbestanddelen komen in het leerplan Natuurwetenschappen aan bod met als doel een evenwichtig voedingspatroon zonder klemtoon op chemische structuren (lezen van een voedingsetiket). Overleg met de leraar Natuurwetenschappen is aangewezen.

Wenk: Je kan het systeem van oppervlaktevergroting bij darm en nier aan bod laten komen en de link leggen met het STEM-concept: structuur en functie. Je kan de unieke samenstelling van het darmmicrobioom bij een individu aan bod laten komen en mogelijke beïnvloedingsfactoren bespreken bv. voeding, leeftijd, geslacht, medicatiegebruik, ziektes in de kindertijd, geboorteweg, genetische aanleg. Het nut van pre- en probiotica in samenhang met gezonde voedingsgewoontes kan je aan bod laten komen. Je kan de rol en het belang van een vezelrijke voeding behandelen. Je kan dit leerplandoel behandelen in samenhang met LPD 11 (immuunfysiologie) en de rol van de darm bij activeren of kalmeren van het immuunsysteem behandelen: mogelijke ziekteverwekkers moeten er worden onderscheiden van het lichaamseigen microbioom.

Wenk: Rol en werking van de nieren kan je aan bod laten komen bij het verwijderen van afvalstoffen uit het bloed en het regelen van het watergehalte in het lichaam (werking van antidiuretisch hormoon).

Wenk: Je kan programma's zoals *Bevolkingsonderzoek dikkedarmkanker* in verband met vroegtijdige diagnose van darmafwijkingen en darmkanker aan bod laten komen in samenhang met het STEM-doel (III-Nat-da) over wisselwerking met de maatschappij. Je kan ziektes in verband met de spijsverteringsorganen aan bod laten komen bv. hepatitis, diabetes, coeliakie, PDS, ziekte van Crohn, lactose-intolerantie ... Gezondheidsproblematieken en -behandelingen in verband met secretie en de

werking van de nieren: nierinsufficiëntie, nierdialyse, nierstenen ...

Wenk: Je kan de geur van zweet linken aan het huideigen microbioom. Ook de werking van de talgklieren kan aan bod komen.

Wenk: Je kan dit leerplandoel behandelen in samenhang met de STEM-concepten: patronen, structuur en functie, oorzaak en gevolg, verandering.

Wenk: Mogelijke practica en onderzoeksonderwerpen in samenhang met STEM-doelen (III-Nat-da):

- microscopisch onderzoek van een gekleurd preparaat van darmepitheel, pancreas ...;
- opsporen van stoffen in urine;
- gegevens vanuit onderzoek i.v.m. darmmicrobiom interpreteren en analyseren (ict).

Extra: Je kan de energiebehoefte om het basaal metabolisme te onderhouden aan bod laten komen: je kan dit linken aan een grotere energiebehoefte tijdens intensieve activiteiten en aan een verstoring bij aandoeningen zoals anorexia. Je kan het basaal metabolisme van de mens bepalen (BMR = Basal Metabolic Rate).

LPD 10 De leerlingen leggen transportfysiologie bij de mens uit aan de hand van de structuur en de werking van hart, bloedvaten, lymfevaten en longen.

Samenhang derde graad: III-Gez-da LPD 26; III-Spo-da LPD 27

Wenk: Je kan de grote en de kleine bloedsomloop aan bod laten komen in samenhang met de bouw van het hart en de bloedvaten. Het is de bedoeling dat de leerlingen de bloedstroom kunnen aanduiden op een gegeven modelvoorstelling. De soorten bloedcellen en hun functie kan je aan bod laten komen in relatie tot hun belang voor onder andere transport en immuniteit (link met LPD 11) immuunfysiologie). Je kan ze aanbrengen vanuit afbeeldingen en animaties.

Wenk: Het transport van voedingsstoffen kan je aanbrengen vanuit de opname van enkelvoudige suikers, aminozuren, glycerol, vetzuren, mono- en diglyceriden vanuit de dunne darm.

Wenk: Je kan bij de gasuitwisseling ter hoogte van longcapillairen en weefsels diffusie en het systeem hemoglobine/oxyhemoglobine aan bod laten komen. Je kan het systeem van oppervlaktevergroting via de longblaasjes linken aan het STEM-concept: structuur en functie.

Wenk: Je kan de bouw van het lymfevatenstelsel behandelen met aandacht voor lymfevaten, lymfeknopen, thymus, milt, amandelen, lymfocyten en beenmerg. Je kan de rol van de lymfe aan bod laten komen in verband met het vervoer van immuuncellen, lymfocyten, afvalstoffen, lipiden en proteïnen. Osmose kan je aan bod laten komen bij de regeling van de hoeveelheid weefselvocht. Je kan de link leggen met oplosbaarheid van stoffen (III-Nat-da LPD 1C) en massages (LPD 35).

Wenk: Je kan de link leggen tussen bloedverdunners, bloedstolling en de vorming van bloedklonters bv. na covidbesmetting, bij CVA, het belang van steunkousen na operatie ... Je kan het probleem van bloedtransfusies, bloeddonatie (voor- en nadelen, beperkingen) aan bod laten komen.

Je kan de betekenis duiden van hoogtestage, sporten op extreme hoogte,

hyperventilatie ...

Het gebruik van epo kan je illustreren bij nierinsufficiëntie in samenhang met secretie (LPD 9), bij kankertherapie en als dopingproduct.

Wenk: Je kan de betrokkenheid van meerdere orgaanstelsels bij fysiologische processen aan bod laten komen zoals bijvoorbeeld thermo- en vochtregulatie, regeling van glucose- en zuurstofgehalte, bloeddrukregeling, regeling van het hartritme. Je kan werken met een schematisch overzicht waarbij de samenhang tussen de verschillende deelprocessen en stelsels wordt weergegeven.

LPD 11 De leerlingen leggen specifieke en niet-specifieke afweer uit.

Samenhang derde graad: III-Gez-da LPD 27; III-Spo-da LPD 29

2de graad: Rol van bacteriën, schimmels, virussen (II-Nat-da LPD 6, 7, 8)

Wenk: Je kan niet-specifieke afweer aan bod laten komen vanuit eerste barrière (huid met zweet- en talgklieren, slijmvliezen met lysozymen, bacterieremmende stoffen, zuren), tweede barrière (ontsteking, fagocyten, natuurlijke killerzellen) en de samenhang tussen beiden.

Wenk: Specifieke afweer omvat de cellulaire en de humorale immuniteit en de samenhang ertussen. De verschillende onderdelen van de specifieke afweer kan je vereenvoudigd en schematisch aanbrengen vanuit animaties en andere voorstellingen: de nadruk ligt op het verkrijgen van inzicht in het systeem van de specifieke afweer.

Wenk: Je kan dit leerplandoel behandelen in samenhang met de STEM-concepten: modellen van systemen, structuur en functie.

LPD 12 De leerlingen leggen uit dat ingrijpen in het immuunsysteem noodzakelijk kan zijn voor de mens om te overleven.

★ Bloedgroepen

Principes van vaccinatie, serumbehandeling, allergie, auto-immuniteit

Samenhang derde graad: III-Gez-da LPD 28; III-Spo-da LPD 30

2de graad: Feedback (II-Nat-da LPD 5)

Wenk: Je kan het verschil tussen natuurlijke en verworven immuniteit (immunisatie) toelichten en voor beiden benadrukken dat dit zowel op actieve (ziekte doormaken en vaccin) als passieve (borstvoeding en serum) manier kan. De bedoeling is om aandacht te besteden aan het systeem op zich.

Wenk: Het ABO-bloedgroepensysteem en het resusysteem kan je aanbrengen vanuit de aan- of afwezigheid van specifieke antigenen op de membranen van de rode bloedlichaampjes in samenhang met LPD 10 (bloedcellen). Je kan het belang van de bloedgroep bij bloedtransfusies behandelen; je kan het belang van de resusfactor bij zwangerschap aan bod laten komen. Animaties en andere voorstellingen zijn uitstekend geschikt om deze inhoud te ondersteunen.

Wenk: Je kan de link tussen een afwijkende werking van het immuunsysteem en het mogelijk ontstaan van auto-immuunziekte (bv. diabetes mellitus type 1, ziekte van

Crohn, psoriasis vulgaris, reuma), van allergie, maar ook van kanker en aids duiden vanuit voorbeelden.

Wenk: Mogelijke practica en onderzoeksoopdrachten in samenhang met STEM-doelen (III-Nat-da): bepalen van de bloedgroep (simulaties met kunstbloed te verkrijgen via firma's van didactisch materiaal, digitaal via animaties).

Extra: Je kan het inzetten van immuuntherapie als kankerbehandeling aan bod laten komen.

Je kan het probleem van immuunreacties bij orgaantransplantatie behandelen.

4.2 Informeren en adviseren met aandacht voor verbindende communicatie en commerciële doelen

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 13 De leerlingen informeren naar wensen en behoeften van klanten in functie van het samenstellen van een aanbod, concept of arrangement.

Wenk: De leerlingen leren voldoende diepgaande vragen te stellen om een beeld te krijgen van de wensen en behoeften van de klant. Ze maken kennis met wat de persoonlijke stijl van de klant juist inhoudt en gaan deze observeren. Ze hanteren een correct jargon en streven ze ernaar om hun observaties en gegevens zo sterk als mogelijk te objectiveren. Vervolgens stemmen ze de voorziene vaardigheden af op de informatie die ze van de klant verkrijgen.

Wenk: Je kan met de leerlingen op zoek gaan naar objectiveerbare elementen om persoonlijke stijl te omschrijven. Hierbij kan je gebruik maken van vaktermen die van toepassing zijn en elementen uit mode, kleurenleer, accessoires, persoonlijkheidskenmerken ... Je kan leerlingen observaties laten maken over hun gesprekken om ze nadien met elkaar in dialoog te leren gaan. Ze wisselen hun observaties over o.m. persoonlijk stijl uit en zijn ze bereid om deze bij te sturen op basis van de argumenten van andere leerlingen.

Wenk: Je kan de leerlingen een diverse groep klanten aanbieden. Daardoor zullen ze niet alleen worden geconfronteerd met uiteenlopende wensen en behoeften maar ook hun gespreksvaardigheden moeten variëren om alle informatie te verwerven.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met actuele trends (LPD 24) en sociale beïnvloeding en groepsprocessen (LPD 5).

LPD 14 De leerlingen lichten werking en effecten, mogelijkheden en beperkingen van verzorgingsproducten, diensten en apparaten toe.

2de graad: Samenstelling, werking, mogelijkheden en beperkingen van schoonheidsverzorgingsproducten; effecten op huid en nagels (II-WeLi-da LPD 22+)

Wenk: Dit leerplandoel wordt steeds gecombineerd met de technische vaardigheden zodat werking en effecten meteen gekoppeld zijn aan de verzorging die plaats vindt. De volledige samenstelling van het product hoeft niet aan bod te komen. Je

kan bij bepaalde producten specifieke werkstoffen vermelden om te verklaren waarom een product een bepaald effect genereert. Hier kan je ook de invloed van de pH op huid en nagels betrekken als dat zinvol is. Bij diverse producten, diensten of apparaten kan het zinvol zijn om contra-indicaties toe te lichten.

Wenk: Je kan vooral focussen op nieuwe producten of producten die gekoppeld zijn aan nieuwe competenties in de derde graad. Je kan, vanwege het grote aantal soorten producten, kiezen voor een indeling in groepen om te voorkomen dat het geheel te merkgebonden wordt aangeboden aan leerlingen. Je koppelt dit leerplandoel systematisch aan de betrokken wellnessbehandelingen of schoonheidsverzorgingen. Eventueel kunnen prijzen worden bekeken met het oog op het promoten en verkopen van producten (LPD 17) of het investeren in apparaten (LPD 14).

Wenk: Je kan dit leerplandoel behandelen in samenhang met opbouw van huid, haar en nagels (LPD 6), duurzaamheid met de impact op dieren bij het testen van producten en de economische component (LPD 30). Het onderhoud van apparaten en het effect hiervan op de levensduur kan een plaats krijgen. Dit leerplandoel kan je ook aanreiken in samenhang met veiligheid (LPD 29) en innovatieve toepassingen (LPD 24), bv. groene cosmetica en DNA-cosmetica.

Wenk: Je kan, los van de productkeuze die de school maakt, leerlingen wijzen op de concurrentie, de verschillen en gelijkenissen die er zijn op de markt van de schoonheids- en verzorgingsproducten. De leerlingen ontwikkelen een kritische houding t.o.v. de eigenschappen (hypo-allergisch, dermatologisch getest, bestemd voor gevoelige huid ...) die al die producten claimen (LPD 26). Ook de meerwaarde van de aankoop van (meestal) dure apparaten en toebehoren als ondersteuning (of extra service) kunnen aan bod komen. Leerlingen hebben zicht op het aanbod binnen de sector en mogelijke valkuilen en gevaren bij een niet deskundig gebruik (LPD 14).

LPD 15 De leerlingen informeren de klant over mogelijke behandeltechnieken.

2de graad: Informeren over basisverzorging (II-WeLi-da LPD 29)

Wenk: Leerlingen kennen het verschil tussen informeren enerzijds en adviseren, promoten en verkopen anderzijds. Ze gaan op zoek naar objectieve informatie die aan de klant moet worden bezorgd: gebruikt technieken, noodzakelijke producten en apparaten, duur van een verzorging, effecten die worden nagestreefd ...

Wenk: Je kan leerlingen mogelijkheden en beperkingen, o.m. via casussen, in de meest brede context laten schetsen. Denk o.m. aan de structuur van producten of de effecten op de huid. De leerlingen verwerken de informatie in het behandelplan van de klant zodat latere adviezen in lijn liggen met informatie die eerder aan bod kwam.

Wenk: Leerlingen leren het belang kennen van transparantie rond concrete kostprijs en tarieven die ze in hun informatie spontaan verwerken. Ook wanneer de school het leerplan Ondernemend project aanbiedt, kan kostprijsberekening worden aangebracht.

LPD 16 De leerlingen adviseren de klant over producten, diensten en apparaten rekening houdend met de persoonlijke stijl van de klant.

2de graad: Principes van klantvriendelijkheid; advies- en verkooptechnieken (II-WeLi-da LPD 11)

Wenk: Leerlingen kennen het verschil tussen adviseren enerzijds en informeren, promoten en verkopen anderzijds. In het advies aan de klant kan je diverse aspecten verwerken: producten, huidanalyse, motivering ... Je kan het advies tevens afstemmen op de gelegenheid die de klant voor ogen heeft.

Wenk: De motivering kan subjectieve elementen bevatten maar streeft toch naar aantoonbare inhoud zoals kleurelementen die bij elkaar passen, de morfologische aspecten die mogelijkheden en beperkingen verduidelijken, trends die actueel zijn ... De leerlingen kunnen verwijzen naar de (relaxerende) ervaring die andere klanten beleefden.

Wenk: Je kan leerlingen ook het belang van doorverwijzing bijbrengen als het gaat om specifieke competenties die ze zelf niet of onvoldoende beheersen: diabetische voet, huidaandoeningen zoals psoriasis Je kan dit leerplandoelen aanreiken in samenhang met doorverwijzing en opvolging (LPD 20+).

LPD 17 De leerlingen promoten en verkopen producten en diensten.

2de graad: Principes van klantvriendelijkheid; advies- en verkooptechnieken (II-WeLi-da LPD 11)

Wenk: Leerlingen kennen het verschil tussen promoten en verkopen enerzijds en informeren en adviseren anderzijds. Verkooptechnieken en commerciële vaardigheden zoals luisterbereidheid, uniciteit benadrukken, emotie betrekken, gebruik van sociale media, professionele opstelling ... krijgen hier een plaats.

Wenk: Het promoten en verkopen kan gebeuren via een gesprek met de klant waarbij je leerlingen gevoelig maakt voor het in elkaar vloeien van informeren, adviseren, promoten en verkopen. Je kan dit via verschillende vormen oefenen en in de praktijk brengen: via simulatie in de klas, in het (didactisch) salon, de winkelruimte ... Ook een project leent zich uitstekend voor een casus waarin vaardigheden om te promoten en te verkopen zijn opgenomen. De leerlingen besteden aandacht aan de omgeving en brengen daarin prikkels aan die klanten nieuwsgierig maken en stimuleren om producten of schoonheidsverzorgingen aan te kopen.

Wenk: Je kan inzetten op digitale en fysieke instrumenten waarbij je streeft naar een mix van visuele en verbale informatie. De leerlingen leren gebruik te maken van de etalage, van reclamekanalen, van promotiemateriaal, van sociale media, van geschenkartikelen, van staaltjes ... Je kan de leerlingen laten reflecteren over de achterliggende strategie die bij diverse acties aanwezig is om op die manier beredeneerde stappen te ondernemen en geen lukrake interventies te doen.

LPD 18 De leerlingen adviseren de klant over veilig bruinen met inbegrip van

- **de werking, (neven)effecten en gevaren van uv-stralen op de huid;**
- **werking, gebruik en invloed van diverse bruiningsmethoden op de huid;**
- **het wetgevend kader.**

Wenk: De leerlingen kennen de verschillende mogelijkheden om veilig te bruinen en

adviseren de klant vanuit onderbouwde informatie. Ze ontdekken de werking van uv-stralen: de stralen die er bestaan en welk effect ze veroorzaken, het verloop van de penetratie van zonnestralen doorheen de huid ...

Wenk: Je kan de leerlingen de gevaren van overmatige blootstelling aan uv-stralen laten toelichten en de eventuele gevolgen laten duiden: versnelde huidverandering en huidkanker. Het herkennen van signalen van overmatige blootstelling en dat bespreken met klanten komen hierbij ook aan bod. Je kan de verschillende bruiningstechnieken toelichten zoals bruinings- en spraycabines, airbrush tanning ...

Wenk: De leerlingen kunnen het wetgevend kader rond zonne-apparatuur toelichten en volgen de evoluties op.

Wenk: Je brengt dit leerplandoel aan in samenhang met het gebruik van producten en apparaten (LPD 14), veiligheid (LPD 29), preventie van huidkanker en adviseren (LPD 18). Ook het reflecteren over innovaties rond dit thema kan hier een plaats krijgen (LPD 24).

LPD 19 De leerlingen adviseren de klant over het gebruik en effect van toestellen voor baden, spa, lichtsessies, sauna en hamam.

Wenk: De leerlingen kunnen in eigen woorden en met voldoende aandacht voor het gebruik van het juiste vakjargon toelichten hoe verschillende wellnessapparaten zoals spa, hamam, sauna ... werken. Vanuit die kennis geven ze een onderbouwd advies aan klanten. Ze zijn op de hoogte van de technische werking maar kunnen ook de effecten van de apparaten illustreren. Daarover kunnen ze basisvragen beantwoorden.

Wenk: Je kan in de derde graad inzetten op het leren kennen van het aanbod en de leerlingen op basis daarvan de klant laten informeren. De leerlingen kunnen het concrete gebruik ontdekken en de klant leren adviseren om de wellnesstoepassingen op maat te gebruiken.

Wenk: De leerlingen ontdekken een brede waaier van wellness- en kuurbehandelingen zoals spabehandelingen, thalassotherapie, aromatherapie, diverse massages zoals hoofdhuidmassage, zouttherapie ... Ze kunnen de klant informeren over wat deze behandelingen inhouden en welke effecten ze ervan mogen verwachten. Je kan hierbij ook wijzen op specifieke aandoeningen die baat hebben bij de rustgevende, relaxerende of kalmerende werking van een aantal toepassingen. Je kan de leerlingen laten kennis maken met diverse contexten waarin wellnesstoepassingen worden gebruikt: hotels, wellnesscomplexen ...

Wenk: Je kan aandacht besteden aan het gegeven dat het positief effect van wellnesstoepassingen op bepaalde aandoeningen zoals panniculose, vetverbranding, reuma niet steeds bewezen is. Door leerlingen hierin zelf op onderzoek te laten gaan, verwerven ze een meer kritische geest en open blik om de juiste informatie te geven en de verwachtingen van de klant correct te benaderen (LPD 13).

Wenk: De leerlingen bekijken de verschillende toepassingen kritisch en kunnen de zinvolheid ervan evalueren. Je kan dit aanreiken in samenhang met informeren (LPD 15), trends en innovatieve toepassingen (LPD 24).

Extra: Je kan de leerlingen een concrete begeleiding van klanten in een wellnessaccommodatie laten uitwerken en toepassen met aandacht voor correcte informatie over apparatuur en producten, het welbevinden van de klant en het commerciële aspect.

LPD 20 + De leerlingen stellen grenzen aan welke handelingen ze in het kader van schoonheidsverzorging en relaxatie verrichten met inbegrip van

- **heldere informatie voor de aanvang van een behandeling;**
- **een professionele motivering bij weigering;**
- **een gerichte doorverwijzing naar gepaste ondersteuning.**

Wenk: Je kan de leerlingen aanmoedigen om voldoende duidelijk te zijn in de concrete omvang van hun takenpakket. Wanneer bepaalde opdrachten niet binnen de grenzen van de bevoegdheid valt, leren de leerlingen hoe ze correct moeten doorverwijzen. Denk o.m. aan voetverzorging bij diabetespatiënten of behandeling van huidaandoeningen.

Wenk: De leerlingen kunnen ook verzoeken van de klant krijgen die de persoonlijke grenzen overschrijden. Hierbij kan je de leerlingen aanleren om voldoende weerbaar te zijn en dit op een professionele wijze te motiveren. Ook in deze situatie kunnen de leerlingen correct doorverwijzen. Een gelijkaardige vorm van assertiviteit kan je bijbrengen wanneer klanten niet komen opdagen bij afspraken.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met reflecteren over concrete situaties (LPD 26), communiceren en het opvolgen van een professionele gedragscode (LPD 2). Je kan leerlingen aanmoedigen om eventuele voorvallen professioneel te bespreken en zich te laten ondersteunen wanneer ze in bepaalde situaties twijfelen.

LPD 21 De leerlingen bepalen de samenstelling van de voorraad, geven de bestelling door aan de verantwoordelijke, controleren de levering en volgen ze op.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met wat voorraad inhoudt en hoe producten en materialen worden geïnventariseerd. De leerlingen worden zich bewust van de kostprijs en de waarde die een voorraad binnen het salon vertegenwoordigt. Dat kan zowel in contact met het werkveld als bij de voorraad die de school heeft.

Wenk: Je kan de leerlingen laten ontdekken welke criteria er zijn om het correcte tijdstip van bestellen in te schatten maar ook rekening leren houden met promoties die al dan niet kunnen worden aangeboden aan klanten.

Wenk: De leerlingen kunnen de werkwijze van bestellingen leren kennen en na overleg met de verantwoordelijke deze ook zelf leren plaatsen en administratief verwerken bij ontvangst van de levering.

Wenk: Leerlingen kunnen dit leerplandoel in een gesimuleerde omgeving en in samenhang met vakspecifieke ICT (LPD 23) realiseren. Eventueel kan men nagaan in welke mate ze in andere vormen van werkplekleren dit doel kunnen oefenen.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met economisch en duurzaam werken (LPD 30).

LPD 22 De leerlingen werken in team rekening houdend met procedures, communicatiekanalen, organisatiecultuur en een professionele overdracht van informatie.

2de graad: Werken in team; sociale en communicatieve vaardigheden (II-WeLi-da LPD 13)

Wenk: De leerlingen werken in een team, maar doen dat op een manier waaruit blijkt dat ze steeds autonomer aan de slag kunnen. Je zoekt naar uiteenlopende contexten waarin ze kunnen tonen dat ze in team kunnen functioneren. Door diverse contexten aan te bieden komen leerlingen in contact met verschillende procedures die binnen een salon of andere werkcontext bestaan.

Wenk: Je kan leerlingen verschillende casussen aanbieden die moeten worden uitgevoerd en waarbij ze komen tot een taakverdeling. Hierbij houden ze zelf rekening met elkaars mogelijkheden. Je kan bij het vorderen van de graad de casuïstiek complexer maken waardoor de onderlinge afstemming meer van de betrokken leerlingen vraagt om alles efficiënt te laten verlopen.

Wenk: Je kan leerlingen toelichten wat een organisatiecultuur is en hoe je die kan vaststellen. Ze gaan na welke kenmerken verschillende organisatieculturen hebben en kunnen kritisch nagaan of die werkwijze hen ligt (samenhang met reflecteren LPD 26).

LPD 23 De leerlingen maken gebruik van ICT-toepassingen bij het

- **inplannen en organiseren van afspraken en verschillende taken;**
- **invoeren van gegevens in een klantenfiche;**
- **afrekenen volgens afgesproken tarieven.**

Wenk: De leerlingen maken gebruik van ICT-toepassingen bij het opmaken van een huidanalyse, het aanvullen van werkmodel en behandelplan, het invoeren van gegevens en het maken van afspraken. Afhankelijk van de context kan ook de concrete organisatie van het salon, betalingen en opvolgen van de voorraad in een digitaal systeem zijn opgenomen (LPD 21).

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met verschillende planningssystemen in functie van de technische vaardigheden die in het salon worden uitgevoerd. Dit kan gebeuren in samenhang met organiseren (LPD 25).

Wenk: De leerlingen ontdekken hoe er tijdsefficiënt kan worden gecommuniceerd met de klant en hoe klantgegevens kunnen worden bewaard volgens de GDPR-richtlijnen (samenhang met professionele gedragscode LPD 2).

Wenk: De leerlingen maken op een professionele wijze gebruik van multimedia om wellnessbehandelingen en schoonheidsverzorgingen bekendheid te geven en de klant alle nuttige informatie te bezorgen. Dit leerplandoel kan je aanreiken in samenhang met doelstelling uit Nederlands. Ook het promoten van producten en diensten sluit hierbij aan (LPD 17).

Wenk: Je laat de leerlingen kennis maken met verschillende soorten kassasystemen en de wijze waarop de prijs van schoonheidsverzorgingen en producten is opgenomen. Het beheren van de voorraad en het uitvoeren van een inventaris vinden hier ook een plaats (LPD 21).

Extra: Je kan de leerlingen na het plannen en organiseren ook laten oefenen om toe te zien op de effectieve uitvoering en de opvolging van de gemaakte afspraken in de organisatie.

4.3 Trends en evoluties kritisch opvolgen

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

Onderliggende kennis bij doelen die leiden naar BK

e. Trends/evoluties in het vakgebied (LPD 24)

LPD 24 De leerlingen reflecteren over sectorspecifieke trends en innovatieve toepassingen.

Wenk: De leerlingen maken kennis met bronnen waarin innovatieve toepassingen geregeld worden vermeld. De aspecten die aan bod komen, hoeven niet uitsluitend gerelateerd te zijn met schoonheidsverzorging. Indien er samenhang bestaat, kunnen ook andere (mode)verschijnselen m.b.t. lichaamsverzorging hier een plaats krijgen. De leerlingen worden geprikkeld om zelf ook nieuwe bronnen aan te reiken of innovaties met elkaar uit te wisselen. Daarbij kunnen criteria aan bod komen die de leerlingen moeten helpen om een beter zicht te krijgen op de meerwaarde van de innovatie zoals duurzaamheid, functionaliteit, investering, prijs-kwaliteit verhouding ... De leerlingen kopiëren niet zomaar elke trend en evalueren kritisch wat innovatief is. Het zoeken naar bronnen omvat ook het vinden van objectiverende informatie over wat als nieuw wordt voorgesteld.

Wenk: Je kan dit doel aanreiken in samenhang met reflecteren (LPD 26). De leerlingen worden geprikkeld om zelf ook nieuwe bronnen aan te reiken of innovaties met elkaar uit te wisselen. Ze onderzoeken kritisch innovaties die gepromoot worden via diverse kanalen. Dat kan door hen bijkomende informatie te laten opzoeken over het concrete thema alsook tot uitwisseling te komen a.d.h.v. kritische vraagstelling aan elkaar. Ze bestuderen de effectiviteit, rendabiliteit en meerwaarde van producten, verzorgingen, apparaten, trends en innovaties. Je stimuleert leerlingen om, daar waar het haalbaar is, de overwegingen ook mee te nemen in het eigen handelen.

Wenk: Daar waar het inhoudelijk en financieel kan, illustreer je ook dat de school open staat voor nieuwe innovaties en deze probeert te implementeren in het leerproces van leerlingen. Leerlingen kunnen dan ook komen tot het toepassen van de trends en innovaties.

4.4 Wellnessbehandelingen en schoonheidsverzorgingen uitvoeren

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 25 De leerlingen werken methodisch met inbegrip van de opmaak van een huid- en nagelanalyse en opvolging van de klant via het behandelplan.

2de graad: Methodisch werken, werkplek organiseren (II-WeLi-da LPD 15, 17)

Wenk: Leerlingen zien bij nieuwe vaardigheden het belang in van de verschillende

onderdelen van methodisch handelen: voorbereiden, plannen, uitvoeren en evalueren. Zowel bij eenvoudige als complexe vaardigheden blijven ze die stappen zien als voorwaarde voor kwaliteitsvol werken. Doorheen de derde graad kan je leerlingen laten groeien om de organisatie van verschillende werkplekken op te nemen. Het is niet de bedoeling dat ze het volledige salon kunnen organiseren.

Wenk: De leerlingen gebruiken diverse werkmodellen en het behandelplan bij het methodisch handelen. Bij aanvang kan dat werkmodel worden aangereikt. Na verloop van tijd kiezen de leerlingen zelf een model. Het is de bedoeling dat leerlingen aan het eind van de graad de veelvoorkomende vaardigheden zonder werkmodel kunnen uitvoeren. Je kan ze echter ook het belang bijbrengen van bij vaardigheden die ze tijdens hun loopbaan nieuw zullen verwerven opnieuw gebruik te maken van werkmodellen om deze vlot onder de knie te krijgen.

Wenk: Je kan leerlingen laten gebruik maken van bestaande werkmodellen. Ze kunnen deze ook leren opstellen waarbij ze gebruik maken van of verder bouwen op bestaande modellen. Je bouwt tijdens het verloop van de graad aan een steeds vorderende graad van autonomie die afhankelijk is van de moeilijkheidsgraad van de vaardigheden die je op het oog hebt. Je kan leerlingen de verschillende werkmodellen die ze gebruiken, samen met de producten en de persoonlijke informatie, laten registreren in een digitaal systeem.

Wenk: Je kan de leerlingen een behandelplan laten opstellen waarin ze bepalen welk(e) werkmodel(len) zullen gebruikt worden. Hierbij kan je zorgen voor een objectieve invulling van wat efficiënt, kwaliteitsvol en klantgericht is zodat de leerlingen criteria hebben om het plan correct op te stellen.

Wenk: Ook bij de nieuwe vaardigheden kan je een uiteenlopende waaier aan werkmodellen aanreiken zodat de leerlingen niet alleen de vele mogelijkheden leren kennen maar ook gaan nadenken over wat hen het best ligt. Bovendien is het ook correcter om eerst de voorschriften van de producent van een nieuw product door te nemen dan ervan uit te gaan dat men de werkwijze wel kent omdat gelijkaardige producten ook al aan bod zijn gekomen.

Wenk: Het groeien naar autonomie in het opstellen van een behandelplan is een geleidelijk proces doorheen de derde graad waarbij de moeilijkheidsgraad wordt opgedreven door steeds meer en complexere situaties aan te reiken of in casuïstiek te verwerken.

Wenk: Je kan de leerlingen aanleren hoe ze verschillende klanten (met verschillende technische handelingen) kunnen inplannen en bedienen en dat binnen een specifieke tijdspanne die gedurende de opleiding kan evolueren. Door de moeilijkheidsgraad van de technische vaardigheden uit te breiden maar ook het type klanten met aandacht voor diversiteit te variëren daag je de leerlingen uit om steeds efficiënter te gaan werken. Benader dit als een proces zodat de leerlingen steeds meer vertrouwd geraken met deze werkwijze.

Wenk: Het groeiproces van de leerlingen kan in dit leerplandoel sterk worden geprikkeld door steeds meer elementen toe te voegen. Denk ook aan het voorbereiden en schoonmaken van de werkposten, het opvolgen van de werkposten, het samen werken met teamleden, de effecten op de uitstraling van het salon ... Door systematisch ingrediënten van allerlei aard toe te voegen, worden de leerlingen in hun organisatorische kwaliteiten uitgedaagd. Het organiseren van enkele werkposten kan ook betekenen dat de leerlingen tussendoor aandacht besteden

aan het presenteren van producten in de ontvangst- en verkoopruimte van het salon, eventueel ook in de etalage.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met professioneel samenwerken (LPD 22), het economische luik (LPD 30) en met de leerlingen nagaan wat deze werkwijze zou kunnen betekenen voor de rendabiliteit van de zaak.

LPD 26 De leerlingen reflecteren met het oog op het autonoom bijsturen van het eigen handelen.

2de graad: Reflecteren over eigen handelen en het effect ervan op anderen (II-WeLi-da LPD 14)

Wenk: De leerlingen zijn in staat om het eigen handelen zelfstandig bij te sturen op basis van eigen reflecties en maken ook gebruik van de feedback die van derden (medewerkers, klanten ...) komt. Je kan de leerlingen uit de reflectiemodellen die ze al kennen zelf een keuze laten maken op basis van wat hen het best ligt.

Wenk: Je kan de leerlingen observeren en nagaan of ze de nodige reflecties maken. Bij het begin van de derde graad is het noodzakelijk die reflecties nog te delen met een derde die als klankbord kan optreden. Naargelang de evolutie die de leerlingen doormaken, kan je dit loslaten.

LPD 27 De leerlingen lichten het effect van doelgerichte relaxatiemethodieken op het welbevinden van de klant toe.

Wenk: De relaxatiemethodieken die in de schoonheidsverzorging worden aangeboden, zijn gekoppeld aan de overige verzorgingen die men aanbiedt. Als gevolg daarvan zijn ze overwegend gericht op een fysiek welbehagen wat ook het mentale welbevinden kan bevorderen.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met diverse methodieken zoals aromatherapie, ademhalingsoefeningen, muziek, massages ... waarbij je hen kritisch laat zoeken naar de mogelijk deugddoende effecten. Je kan aandacht besteden aan omgevingsfactoren zoals geuren en kleuren die een impact hebben op het welbevinden van klanten. Leerlingen ervaren dat het relaxatie-effect sterk kan verschillen van klant tot klant.

Wenk: Je kan leerlingen leren vragen stellen bij het waarom van bepaalde effecten: welk aspect leidt tot een ontspannend gevoel bij die specifieke klant en hoe komt dat? Ook andere factoren die niet meteen gekoppeld zijn aan de techniek kunnen hierbij aan bod komen.

Wenk: Dit leerplandoel kan je aanreiken in samenhang met reflecteren (LPD 26).

LPD 28 De leerlingen handelen hygiënisch met aandacht voor het welbevinden van de klant.

2de graad: Hygiënisch handelen; preventie van (beroeps)ziekten (II-WeLi-da LPD 16)

Wenk: De leerlingen passen de basisprincipes rond hygiënisch handelen toe bij de nieuwe handelingen die ze in de derde graad zullen stellen of in de nieuwe contexten die aan bod komen. De leerlingen dragen verantwoordelijkheid voor zichzelf, collega's en klanten.

Wenk: Je kan leerlingen confronteren met de gevolgen voor hygiëne bij materiaal dat gevallen is maar ook hoe we omgaan met materialen die van klant op klant worden gebruikt.

LPD 29 De leerlingen handelen veilig en ergonomisch ter preventie van arbeidsongevallen en beroepsziekten.

2de graad: Veilig handelen; ergonomische principes; comfort en welbevinden (II-WeLi-da LPD 19, 20)

Wenk: De veiligheids- en ergonomische principes die de leerlingen tijdens de tweede graad o.m. via de risktrainer hebben leren kennen, zullen zij nu ook toepassen op de nieuwe technische vaardigheden die worden aangeleerd. Gezien deze complexer zijn en vaak risicovollere handelingen vragen, wordt het belang van preventie en risicobeheersing alleen maar groter. Hierbij krijgen in de sector veel voorkomende arbeidsongevallen en beroepsziekten, zoals contacteczeem, een plaats. De leerlingen nemen een houding aan waarbij ergonomie een onderdeel van elk handelen uitmaakt. Het gaat dan niet alleen over het beschikbaar zijn van de nodige materialen maar ook over het correct gebruik ervan. De leerlingen herkennen gevaarlijke stoffen die op de werkvloer worden gebruikt en bergen deze op volgens de voorziene procedure. De elektrische apparaten worden gebruikt zoals de voorschriften aanbevelen (samenhang LPD 14).

Wenk: De leerlingen nemen een verantwoordelijke veiligheidshouding aan voor zichzelf, collega's en klanten. Ze zijn niet verantwoordelijk voor het gedrag van anderen maar kunnen anderen wel wijzen op een gevaarlijke opstelling.

Wenk: De leerlingen maken kennis met de meest voorkomende arbeidsongevallen en beroepsziekten in de sector. Ook hierbij zal je de leerlingen in contact brengen met preventieve en beschermende maatregelen. Je kan de leerlingen het luik rond psychosociaal welzijn op het werk, inclusief wettelijke bepalingen (rechten en plichten) bijbrengen.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met de technische vaardigheden die de leerlingen zullen verwerven en met EHBO.

Wenk: De leerlingen kunnen worden betrokken bij de ergonomische keuzes die de school of een werkplek maakt, zowel naar organisatie, inrichting als inzake materiaalkeuze. Je kan ook wijzen op de motivatie voor de pragmatische keuzes die moeten worden gemaakt (samenhang met economische aspecten, LPD 30). De leerlingen zullen echter nooit de impact van de gemaakte keuzes op het welbevinden van de klant en het eigen comfort uit het oog verliezen.

Wenk: In de derde graad kan je naar een houding streven waarbij veiligheid en ergonomie een onderdeel van elk handelen is. Het gaat dan niet alleen over het beschikbaar zijn van de nodige materialen maar ook over het correct gebruik ervan.

LPD 30 De leerlingen handelen economisch en duurzaam bij de keuze en het gebruik van producten, materialen en apparaten rekening houdend met tempo, efficiëntie en rendabiliteit van de verschillende diensten die worden aangeboden.

2de graad: Economisch en duurzaam handelen (II-WeLi-da LPD 21)

- Wenk: De leerlingen krijgt notie van de kostprijs van technische vaardigheden, apparatuur en producten. Ook de winstmarge kan aan bod komen. Eventueel kan je ook al wijzen op de personeelskost. De leerlingen geven milieubewustzijn en duurzaamheid een plaats in het onderhouden van materiaal en apparaten met het oog op een langere levensduur. Ook bij het aanschaffen van producten doet de leerlingen een duurzaamheidstest. Dat houdt ook in dat het energieverbruik om het product of het toestel systematisch te gebruiken, wordt bestudeerd. Op die manier komt o.m. het water- en energieverbruik aan bod.
- Wenk: Je kan de leerlingen aandacht leren hebben voor de kostprijs van de handelingen die men stelt en de producten die men gebruikt. Denk aan het tempo waarin bepaalde technische vaardigheden worden aangeboden zonder in te boeten aan kwaliteit, het (sluip)verbruik van apparaten, het onderhoud van apparaten met het oog op het verlengen van de levensduur.
- Wenk: Je kan de leerlingen via dit leerplandoel wijzen op de (ogenschijnlijke) tegenstrijdigheid die er kan ontstaan: duurzaamheid vraagt soms grotere investeringen die dan weer een verschil kunnen opleveren in rendabiliteit op langere termijn.
- Wenk: Via dit leerplandoel kan je het economische luik losmaken van uitsluitend financiële berekeningen. Ecologie kan ook een onderscheiden element van concurrentie vormen waarmee het salon een specifiek publiek kan aantrekken. Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met promoten en verkopen (LPD 17).
- Wenk: Je kan afstappen van losse aanbevelingen om duurzaamheid in de schoonheidsverzorging in te vullen. De leerlingen nemen een houding aan waarbij ze bij elke stap de duurzame optie overwegen. Die houding kan vertrekken vanuit duurzaam ondernemerschap en is dus niet enkel gericht op schoonheidsverzorgingen.
- Wenk: Duurzaamheid heeft een sterke ecologische inslag maar kan ook gelden voor de klantenrelaties die de leerlingen aangaan. Je kan met de leerlingen nagaan hoe je ervoor zorgt dat de klant ook terugkomt naar het salon. Ze onderzoeken welke aspecten belangrijk kunnen zijn zoals vertrouwen, betrokkenheid, keuzevrijheid, rechtvaardigheid, persoonlijke benadering ... De leerlingen kunnen nagaan welke houding ze kunnen aannemen of welke gespreksonderwerpen ze (niet) aansnijden om een persoonlijke benadering te geven die de klant een vertrouwd gevoel geeft. Dat kan gebeuren in combinatie met felicitaties bij een verjaardag, een klantenkaart, staaltjes en/of attenties. Ook al is dit gericht op de rendabiliteit van het salon, de duurzame uitbouw van een klantencontact kan ook een sterke persoonlijke voldoening bieden.

LPD 31 De leerlingen reinigen en verzorgen het gelaat, de hand, de voet en het lichaam rekening houdend met reinigings- en ontsmettingsregels.

2de graad: Uitvoeren van hand-, voet- en gelaatsverzorging (II-WeLi-da LPD 23, 24, 26)

- Wenk: De leerlingen passen de basisvaardigheden (oppervlaktereiniging) toe en breiden ze uit (dieptereiniging) in functie van de bijkomende vaardigheden zoals bij lichaamsverzorging. Ook de diversiteit aan huidtypes (bepaald door leeftijd, geslacht en huidskleur) zorgt ervoor dat de leerlingen zich moeten aanpassen aan

nieuwe omstandigheden.

Wenk: Je kan het reinigen en verzorgen, vaardigheden waarvan de basis reeds in de tweede graad werd gelegd, aanreiken vanuit verschillende wellnessbehandelingen: aromatherapie (olie), thalassotherapie (zee, algen) en spabehandelingen (water).

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met verschillende huidaandoeningen (LPD 7) zodat de leerlingen hun werkwijze moeten bijsturen en/of moeten doorverwijzen in functie van de problematiek die ze observeren. Er is eveneens samenhang met wensen en behoeften van de klant (LPD 13), professionele gedragscode (LPD 2), huid- en nagelanalyse (LPD 25) en massage (LPD 35).

Wenk: De leerlingen verzorgen een gezonde voet. Ze leren waar de grens ligt met voetaandoeningen waarvoor een doorverwijzing noodzakelijk is. Hierbij wordt rekening gehouden met de actuele wetgeving en gevolgen inzake verzekering. Je verduidelijkt wat een gezonde voet inhoudt en zorgt dat de leerlingen weten omwille van welke aandoeningen ze geen voetverzorging mogen uitvoeren. Toegelaten handelingen zijn knippen, vijlen en reinigen van de nagels; reinigen en verzorgen van de huid van voet en onderbeen; verwijderen van eelt, eeltpitten, eeltkloven en likdoorns.

Extra: Je kan de leerlingen wondjes laten verzorgen en het plaatsen van beschermende en drukontlastende verbanden en hulpmiddelen bijbrengen. Ook voet- en teenmisvormingen zoals platvoet, holvoet, hamertenen, hallux valgus en hallux rigidus kan je in functie van correcte doorverwijzing op die manier aanbrengen.

LPD 32 De leerlingen verlengen wimpers, plaatsen kunstwimpers en kleuren wimpers en wenkbrauwen.

Wenk: De leerlingen brengen wenkbrauwen in vorm (lamineren) en kleuren wimpers en wenkbrauwen. Ze verlengen wimpers en plaatsen kunstwimpers. De leerlingen kunnen een wimperlifting (lash lift) uitvoeren.

Wenk: Dit leerplandoel kan je aanreiken in samenhang met gelaatsverzorging (LPD 31), ontharen (LPD 36), make-up (LPD 33) en trends en evoluties (LPD 24).

Extra: Je kan de leerlingen bijbrengen hoe ze wimperextensions kunnen aanbrengen.

LPD 33 De leerlingen brengen een tijdelijke make-up aan rekening houdend met camouflagetechnieken en aspecten uit kleurenleer en morfologie.

2de graad: Aanbrengen make-upproducten; kleurenkeuze; textuur (II-WeLi-da LPD 28)

Wenk: De leerlingen ontdekken het onderscheid tussen tijdelijke, semipermanente en permanente make-up. Bij het aanbrengen van make-up houden ze rekening met morfologie en kleurenleer.

Wenk: Bij de keuze voor een make-uprealisatie of -ontwerp komen de verschillende soorten make-uplooks en de gebruikte producten en materialen (LPD 14) aan bod. De techniek van het maquilleren wordt verfijnd met extra aandacht voor het aanbrengen van (kleur)correcties, het uitvoeren van een make-up voor verschillende gelegenheden zoals een bruidsmake-up, foto- en tv-make-up,

feestmake-up zoals galamake-up, catwalkmake-up, theatermake-up... De leerlingen werken op diverse huidsoorten met specifieke aandachtspunten in functie van een donkere huidmake-up, rijpere huidmake-up, mannenmake-up, brilmake-up, ...

Wenk: De leerlingen gaan uit van de verwachtingen van de klant en besteden aandacht aan diens beleving (LPD 13). Bij het geven van make-up advies houden de leerlingen rekening met de invloeden en eigenschappen van kleuren en morfologische aspecten. Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met advies geven (LPD 16).

Wenk: Je kan de leerlingen de rol van belichting en het belang ervan laten illustreren. Dat is vooral het geval bij tv-, foto-, theater- of catwalkmake-up maar ook bij feestmake-up die feller mag zijn.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met fantasiemake-up en semipermanente make-up.

LPD 34 De leerlingen verzorgen nagels van handen en voeten met inbegrip van lakken en plaatsen, modelleren en herstellen van kunstnagels.

2de graad: Reinigen, verzorgen en lakken nagels (II-WeLi-da LPD 23, 24)

Wenk: De leerlingen behandelen (knippen, vijlen, vormgeven, verzorgen, polijsten) en lakken (traditionele nagellak en gellak) de natuurlijke nagels aangevuld met het realiseren van diverse nagelvormen. Leerlingen maken kennis met het uitvoeren van kunstnagelbehandelingen en van diverse vormen van nailart.

Wenk: Je kan de leerlingen nagels leren herstellen en natuurlijke nagels laten verlengen.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met huid- en nagelanalyse (LPD 25) en huid- en nagelaandoeningen (LPD 7).

LPD 35 De leerlingen voeren een drainerende, relaxerende, verstevigende of stimulerende massage uit op het gelaat, de handen, de voeten en het lichaam.

2de graad: Masseren van hand en onderarm, voet en onderbeen en gelaat (II-WeLi-da LPD 25, 27)

Wenk: De leerlingen beschrijven het doel, indicatie en contra-indicatie van verschillende soorten massages. Ze leren de correcte werkwijze aan en ontdekken het effect van verschillende handgrepen op het welbevinden van de klant. De leerlingen reflecteren op de effecten van de massage.

Wenk: Je kan dit leerplandoel met een concrete leerlijn opbouwen door te variëren in conditie van de huid, leeftijd en geslacht. De leerlingen kennen de invloed van verschillende handgrepen op het huidweefsel.

Wenk: Je brengt leerlingen een kritische houding bij m.b.t. de functie en de effecten van een massage: is een stimulerende of activerende massage gericht op huiddoorbloeding, huidverwarming of de volledige bloedsomloop? Welke stoffen worden afgevoerd bij een drainerende massage? Welke massages worden door andere disciplines uitgevoerd en waarom is dat? Denk o.m. aan lymfedrainage.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met huid- en nagelanalyse (LPD

25) en huid- en nagelaandoeningen (LPD 7).

Extra: Je kan de leerlingen laten kennis maken met voetreflexologie en alternatieve massagevormen.

LPD 36 De leerlingen voeren een gelaats- en lichaamsontharing uit.

- ★ (contra-)indicaties, mogelijkheden en beperkingen van technieken; psychologisch impact van ongewenste haargroei.

Wenk: De leerlingen verwerven de verschillende technieken om gelaat en lichaam tijdelijk te ontharen waarbij ze rekening houden met (contra-)indicaties, mogelijkheden en beperkingen. Je besteedt aandacht aan voor- en nabehandeling. De leerlingen kunnen in functie van de gelaatsvorm correcties uitvoeren en spelen in op de psychologische impact van ongewenste haargroei. De leerlingen blijven het welbevinden van de klant voor ogen houden.

Wenk: Je laat de leerlingen aandacht besteden aan de vorm, de dikte en de lengte van de wenkbrauw zodat deze passend is bij de gelaatsvorm. Ze maken gebruik van diverse producten en methoden zoals epileren met pincet, harsontharing met en zonder strip, suikerontharing, threading ...

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met cosmetisch storende aandoeningen waarvoor ontharing noodzakelijk is in functie van advies over cosmetische verzorging (LPD 16) of doorverwijzing voor behandeling (LPD 20+). Dit leerplandoel wordt aangereikt in samenhang met huid- en nagelanalyse (LPD 25), huid- en nagelaandoeningen (LPD 7), veiligheid (LPD 29) en hygiëne (LPD 28).

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met permanente ontharing via elektrolyse en met behulp van licht. Ze ontwikkelen een kritisch reflex voor de effectiviteit van de materialen en toestellen (LPD 14).

Extra: Je kan met leerlingen de principes van definitieve ontharing doornemen.

LPD 37 De leerlingen maken apparaten, hulpstukken, materiaal en werkplek schoon volgens de schoonmaak- en ontsmettingsprocedures.

Wenk: De leerlingen maken kennis met nieuwe apparaten en materialen en leren hoe ze die moeten schoonmaken en onderhouden. Ze besteden aandacht aan de technische fiches die horen bij de apparaten en kunnen ze gebruiken om ze correct te hanteren en onderhouden.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanreiken met de verschillende technische handelingen, methodisch handelen (LPD 25), duurzaamheid (LPD 30) en hygiëne (LPD 28).

4.5 Onderzoekskompetentie

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 38 De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met specifieke inhoud van dit leerplan.

Samenhang derde graad: I-II-III-GFL LPD 21, 22, 23, 27

Duiding: Dit leerplandoel wordt uitgewerkt in relatie tot volgende specifieke inhouden: anatomie en fysiologie van de mensen, gezondheidsgedrag, gezondheidsbevordering, sociaal gedrag, groepsprocessen of ontwikkelingspsychologie.

Wenk: Bij fasen in een onderzoekscyclus kan je denken aan: oriëntatie, probleem(stelling) of onderzoeksvraag, onderzoeksmethode, gegevensverzameling, analyse, conclusie, rapportering. Afhankelijk van de context kunnen een of meerdere fasen in de onderzoekscyclus zelfstandig of onder begeleiding gebeuren.

Wenk: Leerplandoelen uit de krachtlijn en de rubriek “betekenisvol leren en kiezen” van het Gemeenschappelijk funderend leerplan bereiden voor op een onderzoekscyclus. Leerlingen leren zo vanaf het eerste jaar om doelgericht informatie op te zoeken in diverse bronnen, de informatie doelgericht te beoordelen en te verwerken op een kritische en systematische manier. Ook leren ze om cyclisch te reflecteren over hun eigen leerproces en dat doelgericht bij te sturen. In het Gemeenschappelijk funderend leerplan vind je suggesties om met die leerplandoelen aan de slag te gaan en een leerlijn op te bouwen waardoor leerlingen in de derde graad in staat zijn om een onderzoekscyclus te doorlopen.

5 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Cosmetisch, esthetisch, paramedisch

Cosmetisch is het verhogen of behouden van de schoonheid van het lichaam terwijl esthetisch ruimer is: het waarnemen, beoordelen en waarderen van wat mooi is. Paramedische zorg bestaat uit handelingen die verband houden met de diagnose of behandeling van een patiënt (fysiotherapie, oefentherapie, logopedie, ergotherapie en diëtetiek).

Panniculosebehandelingen

Het behandelen van cellulite of sinaasappelhuid.

Persoonlijke stijl

De persoonlijke stijl van de klant wordt omschreven door enkele karaktertrekken die zichtbaar zijn of door de klant zo worden aangehaald. Dat kan gaan om een brede waaier van typering: sportief, extravert, introvert, klassiek, nonchalant ...

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur

of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

Voor het leerplan Wellness en schoonheid lijkt het aangewezen om lokalen te voorzien die het salon didactisch benaderen. Verder verdient het de voorkeur om lokalen vooral multifunctioneel (door eventueel compartimenten in lokalen aan te brengen) te benaderen. Dat moet het mogelijk maken om te vertrekken vanuit de competenties die leerlingen moeten verwerven en die gedifferentieerd kunnen worden aangeboden.

6.1 Infrastructuur

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Voor lessen waarin specifieke vaktechnische vaardigheden aangeboden worden, is een didactisch salon noodzakelijk met daarin:

- Algemeen:
 - bergruimte voor materiaal en producten om aan wettelijke vereisten te voldoen;
 - een digitaal afspraken- en klantensysteem;
 - nutsvoorzieningen:
 - koud en warm water;
 - voldoende neutrale verlichting;
 - voldoende stopcontacten voor aansluiting apparaat;
 - wasmachine en droogkast.
- Wellnessbehandelingen en schoonheidsverzorgingen:
 - loupelampen met verlichting;
 - waterdampapparaten voor het verweken en verwarmen van de huid;
 - harsapparaten voor het ontharen van gelaatsbehaaring;
 - ergonomisch verstelbare behandelzetels voor de vaardigheden van gelaats- en voetverzorging;
 - make-upruimte met:
 - ergonomisch verstelbare make-upstoelen;
 - spiegels op werkhoogte;
 - werktafel voor alle make-upbenodigdheden;
 - manicuretafels voor handverzorging;
 - werkstoeltjes op wieltjes (per werkende leerling);
 - ontkleedruimte/scherm;
 - verrijdbare werktafel;
 - volledig of deels afsluitbare cabines (privacy).

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

- Algemeen materiaal:
 - EHBO materiaal (inclusief oogdouche in de nabijheid van het lokaal);
 - afvalboxen (mogen ook buiten de klas op aanvaardbare afstand).
- Materiaal voor schoonheidsverzorging:
 - sterilisator en ontsmettingsapparaten;
 - apparaten met toebehoren voor gelaats-, lichaams-, hand- en voetverzorging zoals het freesapparaat;
 - paraffinebad;
 - voldoende linnengoed: laken, handdoeken, dekens;
 - beschermingsmateriaal;
 - oefenbustes;
 - producten voor handverzorging, voetverzorging, lichaamsverzorging, gelaatsverzorging en make-up;
 - fijne wegwerphandschoenen met lange manchet voor de uitvoering van bepaalde vaardigheden;
 - materialen voor make-up zoals: kwasten en penselen, beschermingsmateriaal, kwastreinigers, handdoeken, pincet, poederdonzen, spatels, puntslijpers, sponsjes, tissues, wattenschijfjes, wimperkammen, wattenstaafjes, wimperkrultangen;
 - materialen voor een cosmetische hand- en voetverzorging zoals: diverse vijlen, polijstkussentje, bokkenpootje, vellentang, nagelkniptang, handbadje;
 - producten voor het lakken van de nagels.
- Driedimensionale modellen in functie van anatomie en fysiologie.

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

6.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over bovenstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	

Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de specifieke minimumdoelen (SMD) of de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	BK 5; BK p
2	BK 2
3	SMD 14.03.03
4	SMD 14.03.01
5	SMD 14.03.02
6	BK f; BK g; BK h
7	BK f; BK g
8	SMD 08.04.03
9	SMD 08.04.03
10	SMD 08.04.04
11	SMD 08.04.05
12	SMD 08.04.05
13	BK 6; BK p
14	BK 6; BK i
15	BK 8; BK p
16	BK 6; BK o; BK p
17	BK 8; BK o
18	BK 21
19	BK 22; BK n
20	-
21	BK 11

22	BK 1; BK l
23	BK 9; BK q
24	BK e
25	BK 2; BK k; BK j
26	BK 2
27	BK b; BK m
28	BK 4
29	BK 4; BK a
30	BK 3
31	BK 7; BK 12, BK 15; BK 17; BK 18; BK b; BK l; BK m
32	BK 13; BK b; BK m
33	BK 14; BK b; BK c; BK m
34	BK 16; BK b; BK m
35	BK 19; BK b; BK m
36	BK 20; BK b; BK m
37	BK 10; BK d
38	SMD 01.01.01

8.2 Specifieke minimumdoelen

- 01.01.01 De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhouden van minstens 1 wetenschapsdomein verbonden aan de studierichting.
- 08.04.01 De leerlingen leggen uit hoe de mens prikkels ontvangt en verwerkt met inbegrip van werking van zenuwen en hormonen.
- 08.04.02 De leerlingen leggen uit dat beweging het resultaat is van een interactie tussen zenuw-, spier- en beenderstelsel.
Voetnoot:
Rekening houdend met de context van de studierichting.
- 08.04.03 De leerlingen leggen fysiologische processen van stofwisseling en secretie uit met inbegrip van structuur en werking van de betrokken organen.
Onderliggende (kennis)elementen:
- Processen tot op weefselniveau
 - Enzymwerking
 - Gezondheidsproblematieken
- Voetnoot:
Rekening houdend met de context van de studierichting.

- 08.04.04 De leerlingen leggen transportfysiologie uit aan de hand van structuur en werking van hart, bloedvaten, lymfevaten en longen.
- 08.04.05 De leerlingen leggen specifieke en niet-specifieke afweer uit.
Onderliggende (kennis)elementen:
- Bloedgroepen
 - Principes van vaccinatie, serumbehandeling, allergie, auto-immuniteit
- 14.03.01 De leerlingen lichten determinanten van gezondheidsgedrag en strategieën toe om gezondheidsgedrag van individuen en doelgroepen te bevorderen.
Onderliggende (kennis)elementen:
- Individuele - en omgevingsstrategieën
- 14.03.02 De leerlingen lichten sociaal gedrag toe.
Onderliggende (kennis)elementen:
- Sociaal gedrag: groepsprocessen, sociale beïnvloeding
- 14.03.03 De leerlingen analyseren de ontwikkelingspsychologische domeinen binnen verschillende levenslooppfasen.
Onderliggende (kennis)elementen:
- Fysieke ontwikkeling: (senso)motorische ontwikkeling
 - Cognitieve ontwikkeling: van sensomotorisch tot formeel-operationeel denken
 - Morele ontwikkeling
 - Socio-emotionele ontwikkeling: hechting en identiteit

8.3 Concordantietabel van SMD naar LPD

SMD 01.01.01	III-WeSc-da LPD 38
SMD 08.04.01	II-WeLi-da LPD 31, 32, 35-39
SMD 08.04.02	II-WeLi-da LPD 33, 34, 36
SMD 08.04.03	III-WeSc-da LPD 8, 9
SMD 08.04.04	III-WeSc-da LPD 10
SMD 08.04.05	III-WeSc-da LPD 11, 12
SMD 14.03.01	III-WeSc-da LPD 4
SMD 14.03.02	III-WeSc-da LPD 5
SMD 14.03.03	III-WeSc-da LPD 3

8.4 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen leggen een afspraak vast met de klant door het stellen van gerichte vragen.
6. De leerlingen onthalen de klant, stellen de wensen vast, peilen naar de persoonlijke stijl en adviseren deskundig over de werking van de apparatuur, over de producten en verzorging en hun effecten.
7. De leerlingen reinigen de huid en de nagels en bereiden ze voor op de verzorging.
8. De leerlingen informeren de klant, promoten en verkopen verzorging en producten.
9. De leerlingen ontvangen het bedrag van een verkoop en houden klantenfiches bij.
10. De leerlingen maken apparatuur en hulpstukken schoon en ruimen de werkplek op.
11. De leerlingen bepalen de samenstelling van de voorraad.
12. De leerlingen voeren een gelaatsverzorging uit met aangepaste technieken, apparatuur en producten.
13. De leerlingen verlengen wimpers, plaatsen valse wimpers en verven wimpers en wenkbrauwen.
14. De leerlingen brengen make-up (tijdelijk of semipermanent) aan en voeren een camouflagebehandeling uit.

15. De leerlingen voeren een handverzorging uit met aangepaste technieken, apparatuur en producten.
16. De leerlingen brengen verfraaiingen aan aan nagels en plaatsen kunstnagels, modelleren en herstellen ze.
17. De leerlingen voeren een voetverzorging uit met aangepaste technieken, apparatuur en producten.
18. De leerlingen voeren een lichaamsverzorging uit met aangepaste technieken, apparatuur en producten.
19. De leerlingen voeren een massage uit op het gelaat, de handen, de voeten en het lichaam: een drainerende, een relaxerende, verstevigende of stimulerende massage.
20. De leerlingen voeren een ontharing uit met aangepaste technieken, apparatuur en producten.
21. De leerlingen adviseren de klant over veilige manieren tot het bruinen van de huid.
22. De leerlingen adviseren de klant over het verloop van verzorging met toestellen voor baden, spa, lichtsessies, sauna, hamam.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Beschermingsmateriaal
- b. Esthetische en verzorgende regels
- c. Kleurenleer
- d. Schoonmaak- en ontsmettingsprocedures, -apparatuur en -producten
- e. Trends/evoluties in het vakgebied

Anatomie en fysiologie

- f. Aspecten van anatomie en fysiologie van het lichaam in functie van schoonheidsverzorging
- g. Aspecten van de huid en de nagels in functie van schoonheidsverzorging
- h. Het haar en de nagels

Materialen en apparatuur

- i. Materialen, producten en apparatuur voor schoonheidsverzorging en relaxatie en toebehoren

Technieken en procedures

- j. Huid- en nagelanalyse
- k. Behandelplannen
- l. Reinigings- en ontsmettingsregels, en -procedures
- m. Technieken voor schoonheidsverzorging en relaxatie
- n. Verzorgingen bij sauna, hamam, spa, baden, lichtsessies

Omgaan met klanten

- o. Advies- en verkooptechnieken
- p. Principes van klantvriendelijkheid
- q. Tarieven en betaalmiddelen

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	5
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang met de tweede graad	7
2.2	Samenhang in de derde graad	7
2.2.1	Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit	7
2.2.2	Samenhang over de finaliteiten heen	7
2.3	Plaats in de lessentabel	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Wellness en schoonheid en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw	9
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang met de tweede graad	9
3.4.2	Samenhang in de derde graad	10
3.5	Aandachtspunten	10
3.6	Leerplanpagina	12
4	Leerplandoelen	12
4.1	Wellnessstrategieën ontwerpen met het oog op gezondheid en welbevinden van een divers publiek.....	12
4.2	Informeren en adviseren met aandacht voor verbindende communicatie en commerciële doelen	22
4.3	Trends en evoluties kritisch opvolgen	28
4.4	Wellnessbehandelingen en schoonheidsverzorgingen uitvoeren	28
4.5	Onderzoekscompetentie.....	35
5	Lexicon	36
6	Basisuitrusting	36
6.1	Infrastructuur	37
6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	38

6.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	38
7	Glossarium.....	38
8	Concordantie	40
8.1	Concordantietabel.....	40
8.2	Specifieke minimumdoelen.....	41
8.3	Concordantietabel van SMD naar LPD	42
8.4	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	42

ONTWERP